Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Vastaus valtuustoaloitteeseen; HYTE-kertoimen avaaminen, H Moisio (Vas.)

Aluehallitus 15.12.2025 § 242

Valmistelija Sjöström Pia-Maria
Lisätietoja: puhelinnumero: 040 184 1597, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä on jättänyt 6.10.2025 valtuustoaloitteen, jossa ehdotetaan, että valtuustolle tuodaan selkeä mallinnus HYTE-kertoimen indikaattoreista ja siitä, mitä niiden hyvä tai huono toteuttaminen tarkoittaa valtionosuuksien tasolle ja lopulliseen rahoitukseen. Aloitteen mukaan päättäjillä on hyvä olla realistinen käsitys siitä, miten HYTE-kertoimen hyvä taso voi parhaimmillaan vaikuttaa valtionosuuksiin.

Hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin eli HYTE-kerroin koostuu kahdesta osasta: prosessi-indikaattoreista, jotka kuvaavat hyvinvointialueen voimavaroja ja toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi, ja tulosindikaattoreista, jotka kuvaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tuloksellisuutta väestötasolla. Tulosindikaattoreista lasketaan kahden viimeisimmän vuoden tai mittausajankohtien välinen erotus kuvaamaan tapahtunutta muutosta. Vuosina 2023–2025 korvausta on maksettu suhteessa asukasmäärään. Vuosi 2026 on ensimmäinen vuosi, jolloin korvausta maksetaan indikaattoreiden perusteella.

HYTE-kertoimen perusteella jaetaan 1,46 prosenttia hyvinvointialueiden rahoituksesta, mikä vastaa vuonna 2026 n. 400 milj. euroa. Summaa ei ole korvamerkitty terveyden edistämiseen, vaan hyvinvointialue voi käyttää saamansa summan valtion rahoituksen perusteissa osoitettujen tehtävien hoitamiseksi. Pohjanmaan hyvinvointialue saa vuonna 2026 kertoimen perusteella n. 12,1 milj. euron rahoituksen. Vuotta 2026 lähestyttäessä Pohjanmaan kokonaisindeksi on 1,018, ts. hieman kansallisen keskitason yläpuolella.

Hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaattorien tehtäviin kuuluu indikaattorien seuranta sekä yhteistyö toimialojen kanssa sen varmistamiseksi, että indikaattorit ovat mahdollisimman korkeita. Terveyden edistämisen rahoituksen kehitystä on kuitenkin lähes mahdotonta ennustaa. Kerroin mittaa toisaalta muutosta; jos tehdään suuri parannus, kerroin nousee yhtenä vuonna ja laskee seuraavana vuonna, vaikka tehtäisiin vielä pieni lisäparannus. Toisaalta summa jaetaan hyvinvointialueiden kesken siten, että yhden alueen indeksi voi olla enintään 2. Jos yhden alueen ehkäisevän työn rahoitus lisääntyy paljon, muiden alueiden rahoitus vähenee.

Eri HYTE-kertoimet ja niiden nykyiset indeksit sisältyvät alueelliseen hyvinvointisuunnitelmaan, joka on osa palvelustrategiaa (sivut 48–51), ja niitä seurataan vuosittain osana suunnitelman arviointia.

Sektorijohtaja lapset, nuoret ja perheet Sjöström Pia-Maria
ehdottaa, että aluehallitus päättää antaa vastauksen valtuustoaloitteeseen selontekona aluevaltuustolle. Hallitus ehdottaa valtuustolle, että aloite on täten loppuun käsitelty.

Päätös:
Esittelijä teki valmisteluun teknisen korjauksen, viittaus koskee palvelustrategian sivuja 48-50, ei 48-51.

Aluehallitus hyväksyi vastauksen edellä mainitulla korjauksella ja päätti antaa vastauksen valtuustoaloitteeseen selontekona aluevaltuustolle. Hallitus ehdottaa valtuustolle, että aloite on täten loppuun käsitelty.

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Aluevaltuusto 30.03.2026 § 19

Valmistelija Sjöström Pia-Maria
Lisätietoja: puhelinnumero: 040 184 1597, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Hallitus
ehdottaa, että valtuusto hyväksyy edellä olevan selvityksen, joka on annettu vastaukseksi aloitteeseen, ja julistaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:
Aluevaltuutettu Harri Moisio ehdotti, että asia palautetaan valmisteluun jotta voidaan edelleen avata sitä, miten alueen eri HYTE-indikaattorit vaikuttavat rahoitukseen. Esitystä kannattivat valtuutetut Åkers ja Ede.

Aluevaltuusto päätti yksimielisesti palauttaa asian valmisteluun.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto 07.09.2026 § 42

Valmistelija Sjöström Pia-Maria
Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 06 218 1111 (växel), fornamn.efternamn@ovph.fi

HYTE-kerroin vaikuttaa hyvinvointialueen rahoitukseen siten, että osa valtionrahoituksesta jaetaan sellaisten indikaattorien perusteella, jotka kuvaavat sekä hyvinvointialueen omia terveyttä edistäviä työskentelytapoja että väestön hyvinvoinnin ja terveyden muutoksia. Prosessi-indikaattorit kuvaavat, kuinka järjestelmällisesti hyvinvointialue toteuttaa keskeisiä ehkäiseviä toimenpiteitä, kuten terveystarkastuksista poisjäännin seurantaa, rokotesuojaa, alkoholin riskikäyttöön liittyviä mini-interventioita, elintapaneuvontaa ja työttömien terveystarkastuksia. Tulosindikaattorit puolestaan kuvaavat väestön hyvinvoinnin ja terveyden muutoksia, esimerkiksi sairaalahoitoon johtavia vammoja ja myrkytyksiä, lonkkamurtumia, työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria, pitkäaikaista perustoimeentulotuen tarvetta sekä mielenterveysongelmista johtuvaa työkyvyttömyyttä.

Rahoitusvaikutus ei määräydy yksinomaan minkään erillisen indikaattorin perusteella, vaan prosessi- ja tulosindikaattorien yhteisen tason perusteella suhteessa muihin hyvinvointialueisiin. Prosessi- ja tulososalla on kummallakin yhtä suuri merkitys laskennassa. Yhden indikaattorin paraneminen voi siten vahvistaa hyvinvointialueen indeksiä ja rahoitusosuutta, mutta lopullinen vaikutus riippuu samalla muiden hyvinvointialueiden kehityksestä sekä HYTE-kertoimen kautta valtakunnallisesti jaettavasta kokonaissummasta. Koska useisiin tulosindikaattoreihin vaikuttavat pitkän aikavälin yhteiskunnalliset ja väestölliset muutokset sekä kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö, ei yksittäisen toimenpiteen tai indikaattorin eurovaikutusta ole mahdollista laskea tarkalleen etukäteen.

Kehityksen näkyvyyden parantamiseksi HYTE-kerrointa seurataan valtuustossa hyvinvointialueen palvelustrategiaan kuuluvan alueellisen hyvinvointisuunnitelman seurannan yhteydessä. Lisäksi eräät prosessi-indikaattorit kuuluvat myös neljännesvuosittaiseen strategiaseurantaan, minkä johdosta on mahdollista seurata säännöllisesti, miten toimialojen työskentelytavat kehittyvät, ja tarvittaessa kohdentaa toimenpiteitä niihin osiin, joiden kehitystä on vahvistettava. Seurantaa käytetään ehkäisevän työn johtamisen, priorisoinnin ja koordinoinnin tukena, mutta rahoitus

määräytyy lopulta valtakunnallisten laskentaperiaatteiden ja hyvinvointialueiden välisen vertailun mukaan.

Sektordirektör för barn, unga och familjer Sjöström Pia-Maria
ehdottaa, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto päättää antaa vastauksen valtuustoaloitteeseen selontekona aluehallitukselle valtuuston jatkokäsittelyä varten.

Päätös:
Jaosto hyväksyi esityksen.

Aluehallitus 21.09.2026 § 175

Valmistelija Sjöström Pia-Maria
Lisätietoja: puhelinnumero: 040 184 1597, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Sektorijohtaja lapset, nuoret ja perheet Sjöström Pia-Maria
ehdottaa, että aluehallitus päättää antaa vastauksen valtuustoaloitteeseen selontekona aluevaltuustolle. Hallitus ehdottaa valtuustolle, että aloite on täten loppuun käsitelty.

Päätös:
Ehdotus hyväksyttiin.

Aluevaltuusto 05.10.2026 § 66
ÖVPH/6301/00.02.00/2025

Valmistelija Sjöström Pia-Maria
Lisätietoja: puhelinnumero: 040 184 1597, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Hallitus
ehdottaa, että valtuusto hyväksyy edellä olevan selvityksen, joka on annettu vastaukseksi aloitteeseen, ja julistaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:
Ehdotus hyväksyttiin.

Liitteet

Liite 1 HYTE-kertoimen avaaminen

Oheisaineisto